

Γενικά Ἱστορίαι.	4203
Μερικά Ἱστορίαι.	4485.
Σύλλογὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων.	4474.
Βιογραφίαι.	949.
Ἱστορικά ἔγγραφα.	48.
Περιγραφαί τῶν ἰδιαίτερων ἐπαρχιῶν.	389.
Χρονολογία.	29.
Γεωγραφία, Περιηγήσεις, περιγραφαὶ τόπων ξένων.	478.
Διοικήσεις καὶ Κυβερνήσεις.	391.
Θεσμικοὶ πολιτικοί, νόμοι καὶ ψηφίσματα.	3783.
Βιβλιογραφίαι καὶ ἐπιγραφαί.	700.
Κρίσεις μερικῶν ἱστοριῶν.	382.
Θρησκεία, φιλοσοφία, φιλολογία, ἐπιστήμαι.	
Φιλόσοφοι τῆς σχολῆς τοῦ Κομφουκίου.	4694.
Στρατιωτικὴ ἐπιστήμη.	453.
Νομολογία.	91.
Γεωργία.	49.
Ἱατρικὴ.	4813.
Ἀστρονομία καὶ ἀριθμητικὴ.	643.
Φυσικὴ, φυσιογνωμία, ἀετρολογία.	433.
Ζωγραφικὴ, μουσικὴ, τοπογραφία, ὄρχησις.	4658.
Φυσικὴ ἱστορία, διαιτητικὴ.	363.
Ἀνάμικτα.	9200.
Ποιήματα δευτερεύοντα, ὡς μῦθοι, τερτίστεται ἱστορίαι.	4358.
Συγγραμματα βουδικά.	32.
Συγγραμματα τῆς αἰρέσεως Ταοσσί.	442.
Διαφορὰ ποιήματα καὶ φιλολογικαὶ συλλογαί.	28998.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΜΑΣ.

—ο—

Τὸν βίον αὐτοῦ ἔγραψε μόνος ὁ Κ. Μ. Κούμας ἐν τῷ ΙΒ' τόμῳ τῶν Ἱστοριῶν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν ἐρανίζομεθα καὶ ἡμεῖς τὰς ἐπομένας εἰδήσεις.

Ὁ Κ. Μ. Κούμας ἐγεννήθη τὸ 1777 ἔτος ἐν Ἀριστῇ τῆς Θεσσαλίας. Διακούσας τῶν ἐν Τυρνάβῳ διδασκαλέων μαθημάτων ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καὶ ἀγχινουστάτου Ἰωάννου Πεζάρου, διεκρίθη ἐπὶ σπανίᾳ φιλομαθίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ, ἐπέδωκεν ὑπὲρ πάντας τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἀνεδείχθη τὸ 1798 διδάσκαλος πρῶτον μὲν τοῦ ἐν Λαρίσσει Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἔπειτα δὲ τοῦ ἐν Τσαριτσάνῃ. Ἐδίδασκε δὲ Ἑλληνικά τε καὶ μαθηματικά, ἐρμηνεύων τοὺς συγγραφεῖς παρὰ τὴν παραδεδομένην μέθοδον, κατ' ἐννοίαν καὶ διὰ μιᾶς λέξεως. Τὸ 1800 μετέβη μετὰ τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας ἱατροῦ Σπυρίδωνος Ἀσάνη, τρίτωνος τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, τὰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ τοῦ Καϊλίου, ὅς καὶ ἐξέδοτο τύποις ἐν Βιέννῃ τὸ 1803 ἔτος.

Ἀπὸ τοῦ σχολείου τῆς Τσαριτσάνης μετέβη εἰς τὸν Ἀμπελακίον τὸ 1803 ἔτος, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βιένναν κατὰ τὸ 1804, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκδοσιν πλήρους σειρᾶς μαθηματικῆς. Φοιτήσας δὲ ἐν τῷ ἐκεῖ πανεπιστημίῳ, δῆλκωσε τῆς τε καθαρᾶς καὶ ἐφηρμοσμένης μαθηματικῆς, καὶ μεταφράσας ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ἐδημοσίευσεν (1807) μετὰ ἐπαυξήσεων τὸ

περὶ μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς σύγγραμμα τοῦ Φονταίνου καὶ τὴν χημείαν τοῦ Ἀδῆτου (1808).

Μετὰ ταῦτα, κατατροχώμενος ὑπὸ χρηματικῶν ἀναγκῶν ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του, μετέβη (1809) ὡς διδάσκαλος εἰς Σμύρνην κατὰ πρότροπὴν καὶ τοῦ ἀειδίου Κοραΐ, ὅπου συστήσας τὸ φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἐδίδασκε μαθηματικά, φιλοσοφίαν, πειραματικὴν φυσικὴν, περὶ ἧς ἔγραψε Πραγματείας τυπωθεῖσιν ἐν Βιέννῃ τὸ 1812, Γεωγραφίαν καὶ Ἠθικὴν, μετ' ἀκαμάτου ζήλου καὶ μεγίστης δραστηριότητος, προσῆκε καὶ εἰς χημικὰ καὶ φυσικὰ πειράματα, ἀγνωστὰ πρὶν ἐν Ἑλλάδι. Εἶχε δὲ βοηθὸν καὶ συναντιλήπτορα, διδάσκοντα τὴν Ἑλληνικὴν, τὸν γνωστότατον Κωνσταντῖνον Οἰκονόμου, καὶ τριανδύοι περίπου μαθηταὶ ἔτρεγον κατ' ἔτος ὡς διψῶσαι ἔλαφοι ἵνα ποτισθῶσιν ἐκ τῶν ναμάτων τῆς σοφίας τῶν δύο διδασκάλων.

Ἀπὸ τοῦ φιλολογικοῦ Γυμνασίου, δόντος ἀξιολόγους καρπούς, μετέβη τὸ 1813 εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολεῖον τοῦ Γένους, κατ' ἐπίμονον πρόσκλησιν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὅπου ἐδίδασκεν Ἑλληνικά, μαθηματικά καὶ φιλοσοφίαν.

Ἐπανελθὼν δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1815 ἔτους εἰς Σμύρνην ἐδίδασκεν ἐκ νέου δύο ἔτη, ἐν τῷ φιλολογικῷ Γυμνασίῳ, καὶ ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Βιένναν ἵνα ἐκδώσῃ τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ σύνταγμα, καὶ ἄλλα τινὰ συγγραμματα ἀναγκαῖα τοῖς μαθηταῖς τοῦ Γυμνασίου.

Τὸ 1818 καὶ 1819 ἐξέδοτο ἐν τέσσαρσι τόμοις Σύνταγμα φιλοσοφίας, περιέχον Ἑμπειρικὴν Ψυχολογίαν, Κρητίδα φιλοσοφίας, Λογικὴν, Γενικὴν γραμματικὴν, Μεταφυσικὴν, Αἰσθηματικὴν, Ἠθικὴν, Περὶ Δικαίου, Ἠθικὴν Θεολογίαν καὶ Παιδαγωγικὴν. Κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη ἐδημοσίευσεν καὶ μεταφράσιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Γενεράτου, Σύντομον Ἀερολογίας, Σύντομον Παλαιᾶς Γεωγραφίας, τυπωθεῖσιν ἐν Βιέννῃ, Σύντομον ἐπιστημῶν διὰ τοὺς πρωτοπείρους, περιέχουσιν Ἀριθμητικὴν, Γεωμετρικὴν, Γεωγραφίαν νεωτέραν, Ἀστρονομίαν, Λογικὴν καὶ Ἠθικὴν.

Τὸ 1819 ἔτος, εἰ καὶ πάσχων σωματικῶς, περιηγήθη τὴν Γερμανίαν, καὶ συνέδεσε σχέσεις μετὰ πολλῶν τῶν ἐν αὐτῇ σοφῶν καὶ φιλελλήνων. Καὶ τὸ μὲν ἐν Δειψίᾳ Πανεπιστήμιον ἀνέδειξεν αὐτὸν διὰ διπλώματος διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ὠραίων τεχνῶν, αἱ δὲ ἐν Βερολίνῳ καὶ Μονάχῳ Βασιλικαὶ Ἀκαδημίαι, ὠνόμασαν μέλος αὐτῶν.

Ἐπανελθὼν εἰς Σμύρνην τὸ 1820 ἔτος ἵνα διευθετήσῃ τὰ τοῦ φιλολογικοῦ Γυμνασίου διαταραχθέντα ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ἔμεινεν αἰκουρῶν καὶ μεταφράζων τὸ Ἑλληνικὸν καὶ Γερμανικὸν λεξικὸν τοῦ Βρινέρου, ὃ καὶ τύποις ἐξέδοτο τὸ 1826 ἐν Βιέννῃ. Παναγκάσθη δὲ ἵνα ἀναχωρήσῃ καὶ αὐθις ἐκ Σμύρνης ἕνεκα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἔτους, ὅτε καὶ ἐδημεύθη ἡ περιουσία αὐτοῦ μετὰ τῆς βιβλιοθήκης του.

Ἐλθὼν εἰς Τεργέστην ἐνησχολήθη εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Ἱστοριῶν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, ἀπὸ τῶν

Κ. Μ. Κούμας

ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1831 ἔτους, ἦν καὶ ἐξέδοτο ἐν δώδεκα τόμοις τὸ 1832 ἐν Βιέννῃ. Μετὰ δὲ ἐν ἔτος ἐδημοσίευσεν ἐπίσης ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν διὰ Σφολεῖα, τρεῖς μετατυπωθεῖσαν, καὶ ἔτι καὶ σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν χρήτῃ διὰ τὸ ἐνμέθοδον καὶ ἀξιόλογον αὐτῆς. Μετέφρασε πρὸς τούτοις καὶ τὴν τοῦ Βάλλη Γεωγραφίαν ἣν ἐξέδοτο ἐν πέντε τόμοις ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατόν του, συμβάντα ἐν Τεργέστη τὴν 1 Μαΐου 1836. Ἀπέθανε δὲ κατὰ δυστυχίαν τῆς Ἑλλάδος μόλις τὸ 59 ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων, προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς ἀμειλίχτου χολέρας.

Τὸ πρῶτον αὐτοῦ πόνημα ἐδημοσιεύθη, ὡς εἶδομεν, τὸ 1803 ἔτος, εἰκοσιεξαετοῦς ὄντος τοῦ συγγραφέως. Ἐκτοτε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὃ ἔστι ἐντὸς 33 ἐτῶν, ἐφιλοπόνησεν ἔτι τεσσαράκοντα καὶ ἓνα τόμους (*), ὃ καὶ ἀποδεικνύει τὸ φιλόπονον καὶ φιλόπατρι τοῦ ἀνδρός.

(*) Ἰδὼν σημειώσεις τῶν συγγραμμάτων τοῦ μακαρίτου Κ. Μ. Κούμα, ὅσα τοῦλάχιστον γινώσκωμεν.

Ἑλληνικαὶ τομαί, τόμ.

1. Μαθηματικά,

Οὕτω πως ὁ μακαρίτης Κούμας δολόκληρον αὐτοῦ τὸν βίον κατέτριψεν εὐεργετῶν τὴν πατρίδα διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς συγγραφῆς, οὔτε κόπων, οὔτε δαπανῶν, οὐδὲ τῆς ὑγείας αὐτοῦ φειδόμενος. Τοιοῦτοι ἄνδρες περιέσωσαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἐθνικότητα, καὶ πρὸς αὐτοὺς ὀφείλεται μεγίστη καὶ αἰωνία εὐγνωμοσύνη.

Ἱστορ. τῆς Φιλοσοφίας	1.	Σύνοψ. τῶν ἐπιστημῶν	1.
Σύνταγ. Φιλοσοφίας	4.	Μικρὰ παλαιὰ Γεω-	
Χρονολογία	1.	γραφία	1.
Λεξικὸν Ἑλληνικόν	2.	Ἱστορία τῶν ἀνθρω-	
Γραμματικὴ	1.	πίνων πράξεων	12.
Γεωγραφία Βάλλη	5.	Ἀγάθων Βειλάνδου	3.
Ἱστορία Ἀθηνῶν	2.		